

Subject Area
Educational Sciences

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 106
PP: 4541-4547

Arrival
21 October 2022
Published
31 December 2022
Article ID Number
66498

Article Serial Number
10

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/sssj.66498>

How to Cite This Article
Aslan, H., İnançlı, S.,
Sevim, M. Z. & Aydın, M.
(2022). "Okul Öncesi
Öğretmenlerin
Kaynaştırma
Uygulamalarında
Karşılaştıkları Sorunlar
Hakkında Görüşlerinin
İncelenmesi" International
Social Sciences Studies
Journal, (e-ISSN:2587-
1587) Vol:8, Issue:106;
pp:4541-4547

Social Sciences Studies Journal is
licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0
International License.

Okul Öncesi Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi

Investigation of Preschool Teachers' Opinions on the Problems they Face in Inclusion Practices

Hamdin Aslan¹ Salih İnançlı² Mehmet Zekeriya Sevim³ Mirhan Aydın⁴

¹ Öğretmen., MEB, Batman, Türkiye
^{2,3,4} Okul Müdürü., MEB, Batman, Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi deneyimine ilişkin görüşleri ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşleri incelenmektedir. Nitel araştırma metodolojisinden fenomenoloji deseni kapsamında olan araştırmanın çalışma grubunu Diyarbakır il merkezindeki farklı okul öncesi kurumlarda tam zamanlı olarak görev yapmakta olan 15 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler analiz edilirken içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi yapılırken MAXQDA 20 programı kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğretmenlerin öğrencilerden kaynaklı olarak ekingenlik, içe kapanık olma, dışlanma ve hırçnılık; öğretmenlerden kaynaklı olarak bilgi eksikliği, yetersizlik hissi ve tükenmişlik; velilerden kaynaklı olarak kabullenmeme ve ilgisizlik; ve eğitim ortamından kaynaklı olarak materyal eksikliği, uzman personel eksikliği ve finansal sorunlar gibi sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Özel Eğitim, Kaynaştırma

ABSTRACT

In this study, the views of teachers working in pre-school education institutions on the experience of inclusive education and the views of teachers about the problems they encounter in inclusive education are examined. The study group of the research, which is within the scope of the phenomenology design from the qualitative research methodology, consists of 15 preschool teachers working in different preschool institutions in the city center of Diyarbakır. The data were obtained by using a semi-structured interview form developed by the researchers. Content analysis technique was used while analyzing the obtained data. The MAXQDA 20 program was used for content analysis. At the end of the research, the teachers' efficacy, introversion, exclusion and irritability caused by the students; lack of knowledge, feelings of inadequacy and burnout caused by teachers; lack of acceptance and indifference from parents; It has been determined that they encounter problems such as lack of materials, lack of expert personnel and financial problems due to the education and training environment.

Keywords: Preschool Education, Special Education, Inclusion

1. GİRİŞ

Doğaları itibariyle toplumsal varlık olan insanlar aynı zamanda kendi benliklerini de bu toplumsal yapı içerisinde inşa etmektedirler (Gültekin, 2018). İnsanın hayata bakışıyla beraber toplumsal çerçeve de toplumun beklentilerini de etkilemektedir (Alkayış, 2022). Nitekim bireylerin bilgi düzeylerinin farklılaşması yaşamış oldukları toplumsal çevrenin farklılıklardan dolayı algısal farklılıklarına bağlıdır (Gültekin, 2022). Çocukların da toplum içinde gelişmelerini, öğrenmelerini ve etkileşimde bulunmalarını sağlayan bilişsel, dilsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişim özellikleriyle doğarlar. Bu nedenle toplumsal çevrenin çocuk üzerinde önemli bir etkisi vardır (Alkayış, 2020). Ancak bu gelişimsel özellikler uygun şekilde desteklenmezse zamanla telafisi zor sorunlar gelişebilir (Karoğlu ve Ünüvar, 2017). Tüm çocuklarda olduğu gibi, engelli çocuklar benzersizdir, engellerinin doğası ve şiddeti hafiften şiddetliye/çok derine kadar değişebilir. Çoğu durumda, engelli çocukların tüm ihtiyaçlarının karşılanabileceği özel eğitim okullarına yerleştirilmesi tercih edilmiştir (Sakız ve Wood, 2015). Ancak bu durum en temel insan haklarından biri olan eğitim hakkının eşit koşullarda kullanılmasını engelleyebilmektedir. Kaynaştırma eğitimi ise özel gereksinimli bu öğrencilerin eğitim olanaklarına uygun şekilde erişmelerini ve ayrımcılığa uğramamalarını sağlamak için tasarlanmış bir yöntemdir (Kraska ve Boyle, 2014). Kaynaştırma eğitimi, özel eğitim ihtiyacı olan çocukların, zamanlarının çoğunu veya tamamını engelli olmayan çocuklarla özel eğitim okullarından alıp yerleştirmek yerine genel eğitim okullarında geçirdikleri bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (Praisner, 2003).

Kaynaştırma uygulamaları sadece akademik başarı açısından değil, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin sosyal başarıları açısından da oldukça önemlidir (Bayar ve Üstün, 2017). Çocukların tüm gelişim alanlarını ve gelişim özelliklerini destekleyen en temel ve önemli aşama olan okul öncesi eğitim, kaynaştırma eğitiminin ilk aşamasıdır.

Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı okul öncesi eğitim kurumlarında Mümkün olduğu ölçüde, tüm çocuklara kapsayıcı bir okul öncesi ortamında deneyimler, etkinlikler ve günlük aktiviteler yoluyla öğrenme fırsatları verilmelidir (Cross, 2004). Bu önlemlerden hangisinin veya hangilerinin alınacağına sınıftaki çocukların ihtiyaçları göz önünde bulundurularak karar verilmesi gerekmektedir (Kargın, 2014). Kaynaştırma uygulamasının amacına uygun olarak doğru bir şekilde yürütebilmesi için özel gereksinime ihtiyaç duysun veya duymasın bütün çocukların uygulamadan en üst düzeyde faydalanmasını sağlayabilecek düzenlemeler yapılmalı ve buna ilişkin önlemler alınmalıdır (Batu ve Kırcaali İftar, 2005). Ancak kaynaştırma eğitimi uygulamaları bir dereceye kadar doğası gereği karmaşık olması nedeniyle bu süreçte bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Kargın ve arkadaşları (2003) öğretmenlerin öğretim materyalleri ve destek servisleri ile ilişkili olarak kaynaştırma eğitimi ile ilgili çeşitli problemler yaşadıklarını ayrıca öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi verme konusunda yeterli destek görmediklerini belirlemiştir. Varlıer (2004) ise öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminin yapıldığı koşulların yeterli olmadığını ifade ettiklerini tespit etmiştir. Sığırtmaç ve arkadaşları (2011) tarafından gerçekleştirilen başka bir çalışmada ise öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasına yönelik fiziksel ve bilgisel donanım eksikliği konusunda sorunlar yaşadıkları, kaynaştırma uygulamaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, ayrıca sınıf mevcudunun yüksek olması nedeniyle yeterli uygulama yapamadıkları belirlenmiştir. Avramidis ve Norwich (2002) ise fiziksel ve insani desteğin mevcudiyeti gibi eğitim ortamıyla ilgili sorunların tutarlı bir şekilde öğretmenlerin kaynaştırma deneyimlerini etkilediğini belirlemiştir. Bu sorunların belirlenmesinde ve çözümüne ilişkin önerilerin ortaya konulmasında öğretmenlerin deneyimleri önemlidir. Çünkü geleneksel rolleri ve sorumlulukları olan öğretmenler, tüm öğrencilerini öğrenme etkinliklerine dahil eden uygun bir öğretim ve öğrenme ortamı oluşturarak ve kanıta dayalı stratejiler kullanarak sınıflarındaki tüm çocukların gelişiminden ve iyileştirilmesinden sorumludur. Öğretmenler sahip oldukları liderlik statüleri ile özel gereksinime ihtiyaç duyan öğrencilerin normal eğitim sınıflarına dahil edilmesi sürecinde en önemli rolü oynayan kişilerdir. Bu nedenle kaynaştırma uygulamalarının daha etkili olabilmesi için kaynaştırmanın başarısından sorumlu olan öğretmenlerin özel eğitim ve kaynaştırma uygulamalarına ilişkin deneyimlerinin ortaya konulması gerekmektedir. Bu çalışmada ise okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi deneyimine ilişkin görüşleri ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada aşağıdaki soruların yanıtları aranmaktadır.

- ✓ Okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında öğrenciden kaynaklı olarak karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- ✓ Okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında öğretmenden kaynaklı olarak karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- ✓ Okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında aileden kaynaklı olarak karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- ✓ Okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında eğitim ortamından kaynaklı olarak karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi deneyimine ilişkin görüşleri ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerinin incelendiği bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerin görüşleri nitel araştırma yaklaşımıyla betimlenmiştir. Nitel araştırma metodolojisi katılımcıların algılarını ve deneyimlerini belirlemeyi amaçlamaktadır (Fraenkel ve Wallen, 2006). Araştırma, okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma eğitime ilişkin görüş ve deneyimlerini betimlemeye çalıştığından, araştırma modeli olarak fenomenolojik tasarım tercih edilmiştir. Fenomenoloji insanların deneyimlerini kendi bakış açısı ile oraya koymaya olanak sağlayan bir araştırma modelidir (Lohnson ve Christensen, 2008).

2.2. Çalışma Grubu

Fenomenolojik araştırmalarda araştırma grubunun, deneyimlenen olguyu aktarabilen ve deneyimlerini çalışma bağlamında yansıtabilen kişi veya gruplar olduğu ileri sürülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu doğrultuda araştırmada çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Öğretmenlerin az 2 dönem kaynaştırma uygulaması yapmış olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu ölçütü sağlayan ve Diyarbakır il merkezindeki farklı okul öncesi kurumlarda tam zamanlı olarak görev yapmakta olan 15 okul öncesi öğretmeni araştırmanın çalışma grubu oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ait kişisel bilgiler tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Kişisel Bilgiler

Demografik Değişken	Kategori	f
Cinsiyet	Kadın	11
	Erkek	4
Yaş	20-30	9
	31-40	5
	41-50	1
Eğitim	Lisans	13
	Yüksek Lisans	1
	Doktora	1

Çalışma grubuna ait kişisel bilgiler incelendiğinde katılımcıların 11'i kadın dördü erkektir. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin dokuzu 20-30, beşi 31-40 ve biri 41-50 yaş aralığındadır. Katılımcıların 13'ü lisans, biri yüksek lisans ve biri doktora düzeyinde eğitim görmüştür.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

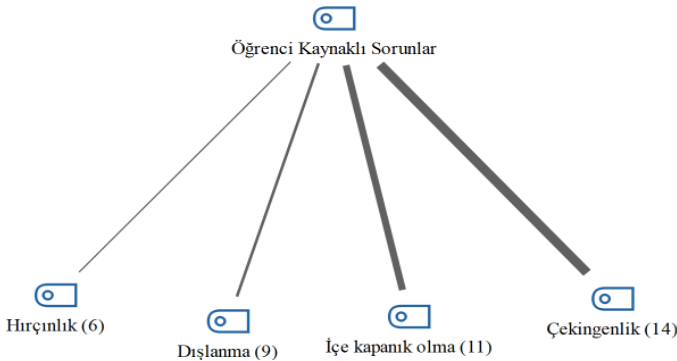
Okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin deneyimlerini almak için yarı yapılandırılmış görüşme sorularına dayalı bireysel görüşme formları kullanılmıştır. Görüşme için sorular hazırlanmadan önce literatür taraması yapılmıştır. Görüşme soruları, okul öncesi kaynaştırma uygulamalarına yönelik araştırmalar ışığında şekillendirilmiştir. Sorular bir alan uzmanına dağıtılmış, soruların içerik ve üslubuna yönelik öneriler doğrultusunda bazı sorular değiştirilmiştir. Son şekli verilen görüşme formu öğretmenlerle yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır. Her görüşme ortalama 25 dakika sürmüştür. Görüşmeler katılımcıların onayı ile kaydedilmiştir. Daha sonra kaydedilen ham veriler metin belgesine dönüştürülmüştür. Verilerin analizinde ise MAXQDA 20 programı kullanılarak bu kodların hiyerarşik kod modeli ve kod-alt kod modelleri oluşturulmuştur.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde görüşme formları yardımıyla toplanan veriler analiz edilerek elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

3.1. Okul Öncesi Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamasında Öğrenciden Kaynaklı Olarak Karşılaştıkları Sorunlar

Araştırmanın ilk alt problemi kapsamında okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında öğrenci temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşleri incelenmektedir. Katılımcıların görüşlerin hareketle oluşturulan kod-alt kod modeli şekil 1'de sunulmuştur.

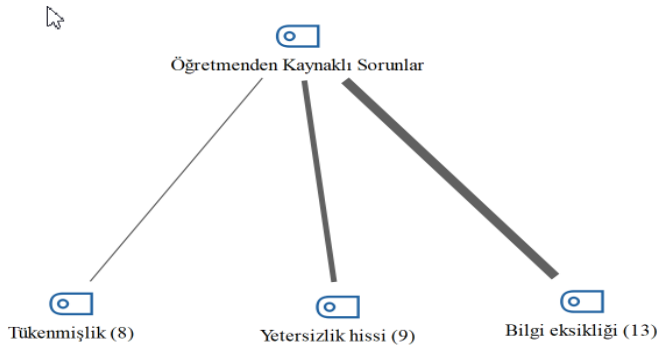
Şekil 1. Öğrenci Kaynaklı Sorunlar Kod-Alt Kod Modeli

Okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında öğrenci temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerinde hareketle oluşturulan Kod-Alt Kod Modeli incelendiğinde öğretmenler kaynaştırma uygulamasında öğrenci temelli olarak çekingenlik (f=14), içe kapanık olma (f=11), dışlanma (f=9) ve hırçınlık (f=6) gibi sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bununla ilişkili öğretmen görüşlerinden kesitler aşağıda sunulmaktadır.

- ✓ “Çocuklar arkadaşlarıyla oyun oynarken onlarla yeteri kadar kaynaşamadığı için hırçınlaşabiliyor ve yalnız kalıp tek başına oyun oynamak istiyor.” (K3)
- ✓ “Çocukların sınıfı ve ortamı kabullenmesi çoğu zaman zor oluyor. Bu süreçte çocuklar daha çekingen davranıyor ve içe kapanıyor.” (K9)
- ✓ “Kimi zaman oyun oynarken arkadaşları onları dışlayabiliyor. Bu durum tabii çocukları oldukça üzüyor hemen müdahale ediyoruz ve çocukları oyuna dâhil etmeye çalışıyoruz.” (K13)

3.2. Okul Öncesi Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamasında Öğretmen Kaynaklı Olarak Karşılaştıkları Sorunlar

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında öğretmen temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşleri incelenmektedir. Katılımcıların görüşlerin hareketle oluşturulan kod-alt kod modeli şekil 2’de sunulmuştur.

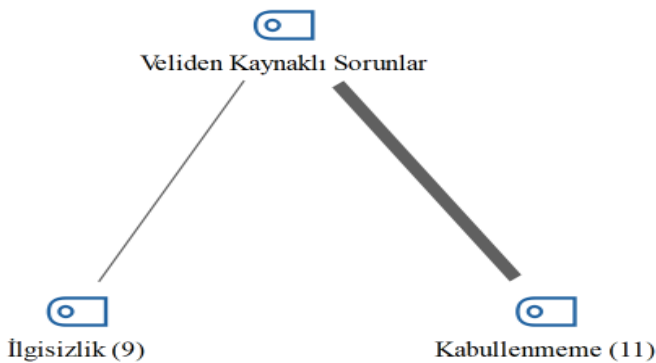
Şekil 2. Öğretmen Kaynaklı Sorunlar Kod-Alt Kod Modeli

Okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında öğretmen temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerinde hareketle oluşturulan Kod-Alt Kod Modeli incelendiğinde öğretmenler kaynaştırma uygulamasında bilgi eksikliği (f=13), yetersizlik hissi (f=9) ve tükenmişlik (f=8) gibi sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bununla ilişkili öğretmen görüşlerinden kesitler aşağıda sunulmaktadır.

- ✓ “Ben öğretmenliğe başlayana kadar özel Öğretim öğrencisi hakkında çok şey bildiğimi söyleyemem. Yani anlayacağınız denizin ortasına yüzme bilmeden bırakıldım diyebilirim. Bu durum beni psikolojik anlamda yeteri kadar yordu ve çoğu zaman tükendiğimi ve çaresiz kaldığımı hissetmeme neden oldu.” (K5)
- ✓ “Özel gereksinimi olan çocuklara diğerlerinden daha fazla çaba vergi göstermem gerekiyor. Bu durum diğer çocuklara yeteri kadar ilgilenmedim mi? Acaba diye şüpheye düşmeme yol açıyor ve bu şüphe psikolojik olarak beni yıpratıyor.” (K9)
- ✓ “Lisans eğitiminde kaynaştırma konusunda yeteri kadar bilgi aldığımı söyleyemem. Dolayısıyla kendimi bu alanda yeterli hissetmiyorum. Bu açığı kapatmak için çabalıyorum bazen yetersizlik hissi öyle yüksek seviyeye ulaşıyor ki artık tükendiğimi hissediyorum.” (K12)

3.3. Okul Öncesi Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamasında Velilerden Kaynaklı Olarak Karşılaştıkları Sorunlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında veli temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşleri incelenmektedir. Katılımcıların görüşlerin hareketle oluşturulan kod-alt kod modeli şekil 3’te sunulmuştur.

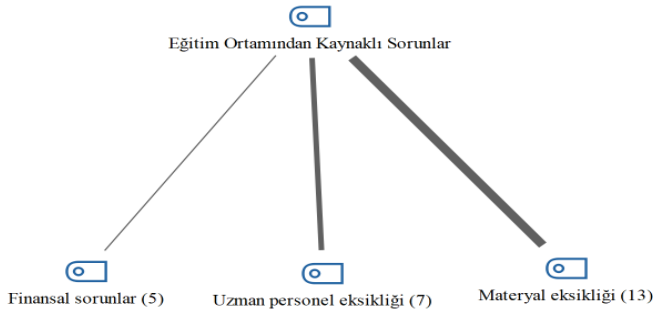
Şekil 3. Velilerden Kaynaklı Sorunlar Kod-Alt Kod Modeli

Okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında veli temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerinde hareketle oluşturulan Kod-Alt Kod Modeli incelendiğinde öğretmenler kaynaştırma uygulamasında velilerden kaynaklı olarak kabullenmeme (f=11) ve ilgisizlik (f=9) gibi sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bununla ilişkili öğretmen görüşlerinden kesitler aşağıda sunulmaktadır.

- ✓ “Okul idaresi ve öğretmenler olarak bizler özel gereksinimi olan çocukların eğitimi konusunda duyarlı davranmaya çalışıyoruz, rehberlik servislerimiz bu anlamda ciddi adımlar atıyor; fakat ailelerden bu konuda yeterli destek göremiyoruz.” (K1)
- ✓ “Ailelerle alakalı karşılaştığımız en temel sorun ailelerin çocukların durumunu kabullenmemesi ve bundan kaynaklı olarak çocuklarına eğitim sürecine ilgisiz kalmasıdır.” (K9)

3.4. Okul Öncesi Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamasında Eğitim Ortamından Kaynaklı Olarak Karşılaştıkları Sorunlar

Araştırmanın dördüncü ve son alt problemi kapsamında okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında eğitim ortamı temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşleri incelenmektedir. Katılımcıların görüşlerin hareketle oluşturulan kod-alt kod modeli şekil 4’te sunulmuştur.

Şekil 4. Eğitim Ortamından Kaynaklı Sorunlar Kod-Alt Kod Modeli

Okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında eğitim ortamı temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerinde hareketle oluşturulan Kod-Alt Kod Modeli incelendiğinde öğretmenler kaynaştırma uygulamasında eğitim ortamından kaynaklı olarak materyal eksikliği (f=13), uzman personel eksikliği (f=7) ve finansal sorunlar (f=5) gibi sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bununla ilişkili öğretmen görüşlerinden kesitler aşağıda sunulmaktadır.

- ✓ “Öğrencilerle çeşitli etkinlikler yapmayı planlıyoruz ancak bu etkinlikler çoğu zaman farklı materyaller gerektiriyor. Farklı materyaller de para gerektiriyor okulun finansal durumu bunu karşılayacak düzeyde olmadığı için bu materyalleri sağlayamıyoruz ve etkinlikleri sınırlı düzeyde yapabiliyoruz.” (K6)
- ✓ “Eğer bir okul öncesi eğitim kurumunda kaynaştırma eğitimi uygulanacaksa bence o okulda muhakkak psikolog, odyolog, dil ve konuşma terapisti gibi uzman personelin bulunması gerekiyor. Maalesef Türkiye’de bu anlamda uzman personel eksikliği hemen hemen her okulda var. Bu durum da kaynaştırma uygulamasının başarısında doğrudan etkiliyor.” (K10)

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi deneyimine ilişkin görüşleri ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerinin incelendiği çalışmanın bu bölümünde elde edilen nitel bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar mevcut literatür bulgularıyla karşılaştırılmaktadır.

Çalışmanın ilk alt problemi kapsamında okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında öğrenci temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşleri incelenmiş ve öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında öğrenci temelli olarak çekingenlik, içe kapanık olma, dışlanma ve hırçınlık gibi sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Mevcut literatür bulguları da bu sonuçları desteklemektedir. Bu sonuçlar örtüşen bir çalışmada Esmer ve arkadaşları (2017) öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde öğrencilerden kaynaklı olarak dışlanma, çekingenlik, içe kapanıklık gibi sorunlarla karşılaştıklarını tespit etmiştir. Kapucu ve arkadaşları (2020) tarafından gerçekleştirilen öğretmen görüşlerine göre kaynaştırma eğitimi gören öğrencilerin uyum becerilerinin incelendiği çalışmanın sonuçları da araştırmamız sonuçlarıyla örtüşmektedir. Söz konusu araştırmada kaynaştırma eğitimi gören öğrencilerin anlık çekingenlik ve içe kapanıklık gibi sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir.

Çalışmanın ikinci alt problemi kapsamında okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında öğretmen temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşleri incelenmiş ve öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında bilgi eksikliği, yetersizlik hissi ve tükenmişlik gibi sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlarla örtüşen çalışmada Sığırtmaç ve arkadaşları (2011) da öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasına yönelik fiziksel ve bilgisel donanım eksikliği konusunda sorunlar yaşadıklarını, öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları konusunda

yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, ayrıca sınıf mevcudunun yüksek olması nedeniyle yeterli uygulama yapamadıklarını belirlemiştir. Kurt ve Tomul (2020) da öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine nasıl bir eğitim verileceğine ilişkin bilgiye ihtiyacı hissettiklerini ancak bu bilgilerin lisans döneminde ve sonrasında kendilerine alan uzmanları tarafından sağlanmadığını tespit etmiştir. Bu sonuçları destekler nitelikte başka bir çalışmada Kadan ve Aral (2018) sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin sınıfında kaynaştırma öğrencisi olmayan öğretmenlerden daha yüksek olduğunu bulgulamıştır. Benzer şekilde Esmer ve arkadaşları (2017) da çalışmalarında kaynaştırma uygulamasına ilişkin öğretmen deneyimlerini inceledikleri çalışmalarında öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde yetersizlik, tükenmişlik ve bilgi eksikliği yaşadıklarını belirlemiştir.

Çalışmanın üçüncü alt problemi kapsamında okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında veli temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşleri incelenmiş ve öğretmenlerin velilerden kaynaklı olarak kabullenmeme ve ilgisizlik gibi sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Mevcut literatür bulguları da bu sonuçlarla uyumludur. Bu sonuçları destekleyen çalışmalarında Kurt ve Tomul (2020) kaynaştırma uygulaması bağlamında öğretmenlerin kendi sınıflarında deneyimledikleri sorunlara ilişkin verdikleri cevaplarda daha çok aile kabullenmemesine ve ilgisizliğine vurgu yaptıklarını belirtmektedir. Berkant ve Atılgan (2017) tarafından yapılan bir çalışmada kaynaştırma eğitimi uygulamasında veli kaynaklı olarak öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler arasında ailelerin çocuklarının özel eğitim almasını kabul etmemeleri ve ailelerin çocuklarına ilgisiz davranmaları ön plana çıkmıştır.

Çalışmanın dördüncü ve son alt problemi kapsamında okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında eğitim ortamı temelli olarak karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşleri incelenmiş ve öğretmenlerin eğitim ortamından kaynaklı olarak materyal eksikliği, uzman personel eksikliği ve finansal sorunlar gibi sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Mevcut literatür bulgularında kaynaştırma eğitim uygulaması söz konusu olduğunda her ülkenin çeşitli engellerle karşılaştığı tespit edilmiştir. Haritalar, çizelgeler ve diğer tanımlayıcı araçlar gibi normalde yerel olarak üretilebilen basit öğretim kaynakları, gelişmekte olan ülkelerdeki birçok eğitim kurumunda bulunmamaktadır (Eleweke ve Rodda, 2002). Tesislerin ve öğretim materyallerinin eksikliği, kaynaştırma eğitimi uygulanmasının önündeki en büyük engeldir (Charema, 2007). Kristensen (2003), düşük maliyetli eğitim materyallerinin üretilmesinin bu soruna olası bir çözüm olabileceğini öne sürmüştür. Ancak, uygun öğretim materyallerini satın almak için yeterli finansman gereklidir. Öğretmenlerin tutumlarını geniş ölçüde etkileyen deneyimleri ve eğitimlerine ek olarak (Meng, 2008), odyologlar, psikologlar, konuşma ve dil patoloğları, iletişim destek çalışanları ve tercümanlar gibi eğitim programlarına yönelik destek personeli, gelişmekte olan birçok ülkede çok yetersizdir (Eleweke). & Rodda, 2002).

Araştırmadan elde edilen sonuçlara bağlı olarak özel gereksinimli bireylerin eğitiminde ve özel eğitim kurumlarında görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin gereksinimlerine uygun bir eğitim ortamının geliştirilmesi önerilmektedir. Öte yandan kaynaştırma uygulamaları yürüten öğretmenlere daha fazla destek verilmesi, özel eğitim öğretmenlerine ek eğitim verilmesi ve mevcut uygulamaların etkililiğinin artırılması önerilebilir. Kaynaştırma eğitiminde öğretmen tükenmişliğini önleyici tedbirlerin alınması ve kaynaştırma öğrencileri ile karşılaşmadan hazırlık sınıflarının yürütülmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

1. Alkayış, A. (2020). *Çağdaş sorunlar karşısında insan ve eğitim*. Ankara: Astana Yayınları.
2. Alkayış, A. (2022). *Eğitim felsefesi ve kariyer planlaması*. Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları.
3. Avramidis, E., & Norwich, B. (2002). Teachers' attitudes towards integration/inclusion: a review of the literature. *European Journal of Special Needs Education*, 17(2), 129-147.
4. Batu, E. S. (2010). Factors for the success of early childhood inclusion and related studies in Turkey. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 2(1), 57-71.
5. Bayar, M., & Üstün, A. (2017). İlkokullarda görev yapmakta olan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin duygu, tutum ve kaygılarının değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 12(17), 73-88.
6. Berkant, H., G. & Atılgan, G. (2017). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Journal of Educational Reflections*, 1(1), 13-25.
7. Charema, J. (2007). From Special Schools to Inclusive Education: The Way Forward for Developing Countries South of the Sahara. *Journal of the International Association of Special Education*, 8(1).

8. Cross, A. F. (2004). *Adaptations to support development and membership*. Indiana University-Bloomington, Indiana Institute on Disability and Community, Early Childhood Center. <http://www.iidc.indiana.edu/styles/iidc/defiles/ecc/inclres-adaptations.pdf>
9. Eleweke, C. J., & Rodda, M. (2002). The challenge of enhancing inclusive education in developing countries. *International Journal of Inclusive Education*, 6(2),113-126.
10. Esmer, B., Yılmaz, E., Güneş, A. M., Tarım, K., & Delican, B. (2017). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin eğitimine ilişkin deneyimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1601-1618.
11. Fraenkel, J. R., & Wallen, N. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: Mac Graw Hill.
12. Gültekin, A. (2018). Alman idealizminde Fichte'nin ben felsefesi, *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 599-612.
13. Gültekin, A. (2022). Spinoza'nın bilgi anlayışı: Bir onto- epistemoloji okuması. *International Social Sciences Studies Journal*, 8(95), 663-672.
14. Johnson, B. & Christensen, L. (2008). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches* (2nd ed.). Boston: Pearson.
15. Kadan, G., & Aral, N. (2018). Kaynaştırma uygulamasını yürüten öğretmenlerin duygusal emek ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 1(1), 15-29.
16. Kapucu, R., Aydoğdu, A., & Benli, A. N. (2020). Ortaokul kademesinde kaynaştırma eğitimi gören öğrencilerin uyum becerilerine ilişkin öğrenci öğretmen, veli ve öğrenci görüşleri: Bir durum çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 34-47.
17. Kargın, T. (2014). Öğretimin uyarlanması. B. Sucuoğlu ve T. Kargın (Ed.), *İlköğretim 'de kaynaştırma uygulamaları içinde* (s. 183-240). Ankara: Kök Yayıncılık.
18. Kargın, T., Acarlar, F., & Sucuoğlu, B. (2003). Öğretmen, yönetici ve anne-babaların kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4(02), 55-76.
19. Karoğlu, H., & Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 231-254.
20. Kraska, J., & Boyle, C. (2014). Attitudes of preschool and primary school pre-service teachers towards inclusive education. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 42(3), 228-246.
21. Kristensen, K. (2003). The inclusion of learners with barriers to learning and development into ordinary school settings: a challenge for Uganda. *British Journal of Special Education*, 30(4), 194-201.
22. Kurt, A. D., & Tomul, E. (2020). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 144-154.
23. Meng, D. (2008). The attitudes of primary school teachers toward inclusive education in rural and urban China. *Frontiers of Education in China*, 3(4), 473-492.
24. Praisner, C. L. (2003). Attitudes of Elementary School Principals Towards the Inclusion of Students With Disabilities. *Exceptional Children*, 69 (2), 135-145.
25. Sığırtmaç, A. D., Hoş, G., & Abbak, B. S. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara yönelik kullandıkları çözüm yolları ve önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 12(4), 205-223
26. Varlier, G. (2004). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
27. Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.